

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ СТУДЕНТАМ І ВИКЛАДАЧАМ ЩОДО РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ЗНАТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ.....	8
І БЛОК ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІКИ	
<i>Модуль 1.1. Освіта й виховання у світовій суспільній цивілізації, в епоху Середньовіччя та Відродження (вартісна оцінка модуля – 5 б.).....</i>	11
ТЕМА I ВИНИКНЕННЯ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ В СВІТОВІЙ СУСПІЛЬНІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.....	11
1. Предмет і завдання історії педагогіки.....	11
2. Підходи світової науки до виникнення виховання як суспільного явища. Виховання у первісному суспільстві.....	13
3. Виникнення перших шкіл у світовій цивілізації.....	144
4. Виховання у Древній Греції.....	15
5. Давньогрецькі філософи про формування людської особистості (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит).....	16
6. Школа та педагогіка Стародавнього Риму.....	188
ТЕМА II ШКОЛА Й ПЕДАГОГІКА ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ВІДРОДЖЕННЯ.....	221
1. Загальна характеристика епохи Середньовіччя. Система середньовічних шкіл.....	21
2. Система лицарського виховання.....	22
3. Виникнення освіти для дівчат.....	23
4. Виникнення перших університетів у Західній Європі та організація навчання.....	23
5. Культура епохи європейського Відродження. „Будинок радості” Вітторіно да Фельтре.....	255
6. Поєднання навчання з продуктивною працею Томаса Мора й Томасо Кампанелли.....	255
7. Гуманістичні ідеї освіти й виховання (Ф. Рабле, Е.Роттердамський, М. Монтень).....	26
<i>Модуль 1.2. Західноєвропейська педагогіка Нового часу та першої половини XIX століття (вартісна оцінка модуля – 5 б.).....</i>	29
ТЕМА III ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ПЕДАГОГІКА ЕПОХИ НОВОГО ЧАСУ ТА ПРОСВІТНИЦТВА.....	29
1. Життя та діяльність Я.А.Коменського.....	29
2. Світогляд Я.А. Коменського та його завдання виховання особистості.....	31
3. Принцип природовідповідності, вікова періодизація та система шкіл (за Коменським).....	31
4. Класно-урочна система Коменського. Принципи навчання.....	322
5. Підручники Я.А. Коменського.....	33
6. Я.А. Коменський про школу, вчителя та моральне виховання дітей.....	33
7. Педагогічні ідеї Д. Локка.....	34
8. Ідея вільного виховання Ж.-Ж. Руссо. Вікова періодизація та система виховання Ж.-Ж. Руссо.....	34
9. Педагогічні погляди французьких філософів К. Гельвеція та Д. Дідро.....	36
ТЕМА IV ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ПЕДАГОГІКА КІНЦЯ XVIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТТЯ.....	40
1. Життя та педагогічна діяльність Й.Г. Песталоцці.....	40
2. Ідея гармонійного виховання Песталоцці, його теорія елементарної освіти та методика початкового навчання.....	41

3. Ідеї німецьких педагогів-філантропів І. Базедова та Хр. Г. Зальцмана..	42
4. Неогуманізм. В. Гумбольдт та його освітні проекти.....	44
5. Дидактика Ф. Дістерверга	45
6. Теорія навчання й виховання Й. Гербарта.....	46
7. Р. Оуен про формування особистості.....	48
Модуль 1.3. Загальна характеристика світової педагогіки кінця XIX – XX століття (вартісна оцінка модуля – 6 б.)	51
ТЕМА V ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІ СВІТОВОЇ ПЕДАГОГІКИ КІНЦЯ XIX - ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ	51
1. Реформаторська педагогіка (педагогіка вільного виховання, педагогіка особистості, експериментальна педагогіка).....	51
2. Прагматична педагогіка Дж. Дьюї.....	54
3. Гуманістичні засади освіти й виховання. Рух нового виховання (М. Монтесорі, С. Френе).....	55
4. Ідея цілісного виховання Р. Штайнера.....	58
Модуль 1.4. Освіта в найрозвиненіших країнах та сучасні тенденції світової педагогіки (вартісна оцінка модуля – 5 б.)	61
ТЕМА VI СУЧАСНА ОСВІТА У НАЙРОЗВИНЕНИШИХ КРАЇНАХ СВИТУ	61
1. Система освіти в США	61
2. Освітня система у Великобританії.....	63
3. Характеристика освітньої системи у Німеччині	64
4. Характеристика освітньої системи у Франції.....	65
5. Система освіти в Японії	66
II БЛОК СТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ШКОЛИ І ПЕДАГОГІКИ	
Модуль 2.1. Традиційне виховання та освіта і педагогічна думка Київської Русі (вартісна оцінка модуля – 5 б.)	71
ТЕМА VII ШКОЛА Й ПЕДАГІКА КИЇВСЬКОЇ РУСИ (IX–XIV СТОЛІТТЯ)	71
1. Традиційні засади виховання дітей у Київській Русі.....	71
2. Соціальні умови становлення писемності та виникнення перших шкіл у Київській Русі	72
3. Зміст та організація навчання у Київській Русі	72
4. Перекладна література та перші педагогічні пам'ятки Київської Русі.....	74
Модуль 2.2. Освіта і педагогічна наука етапу українського Відродження (XVI–XVII століття) (вартісна оцінка модуля – 5 б.)	77
ТЕМА VIII ШКОЛА В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ ВІДРОДЖЕННЯ (XVI–XVII СТОЛІТТЯ)	77
1. Загальна характеристика культури й освіти українського Відродження ...	77
2. Виникнення братських шкіл.....	79
3. Діяльність козацьких шкіл в Україні (січові, полкові, музичні та ін.)	80
4. Система виховання лицаря-козака.....	80
5. Навчальні студії й діяльність громадських об'єднань студентів у Києво-Могилянській Академії.....	83
ТЕМА XIX УКРАЇНСЬКА ПЕДАГОГІКА ЕТАПУ ВІДРОДЖЕННЯ (XVII – ПОЧАТОК XVIII СТОЛІТТЯ)	87
1. Вплив Європейських культурних процесів на освітньо-культурне Відродження в Україні. Перші українські вчені: П. Русин і Ю. Дрогобич.....	87
2. Українська граматики М. Смотрицького.....	889
3. Енциклопедія П. Беринди та риторика І. Галятовського.....	8989
4. Педагогічні погляди Е. Славинецького та С. Полоцького.....	90
5. Освітньо-педагогічна діяльність Ф. Прокоповича.....	91

Модуль 2.3. Педагогічна наука і освіта періоду Руїни та початку XIX століття (вартісна оцінка модуля – 5 б.).....	94
ТЕМА X УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА І ПЕДАГОГІКА ПЕРІОДУ РУЇНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVIII СТОЛІТТЯ).....	94
1. Ідея народності та природовідповідності виховання Г. Сковороди.....	94
2. Г. Сковорода про розумове, моральне та трудове виховання дітей.....	97
3. Педагогічна діяльність М.В. Ломоносова.....	98
4. Статут 1786 року Російської імперії про зміст та особливості шкільної системи.....	99
5. Система освіти на Правобережній Україні та Закарпатті (друга половина XVIII століття).....	102
ТЕМА XI ШКОЛА І ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА В УКРАЇНІ (ПЕРША ПОЛОВИНА XIX СТОЛІТТЯ).....	106
1. Загальна характеристика освіти в Україні у першій половині XIX століття.....	106
2. Культурно-освітня діяльність західноукраїнських діячів (М. Шашкевич, І. Вагілевич, Я. Гловацький, Й. Левицький).....	107
3. Педагогіка О. Духовнича.....	108
4. Культурно-просвітницька діяльність Кирило-Мефодіївського товариства (Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров).....	109
Модуль 2.4. Педагогічна наука другої половини XIX століття (вартісна оцінка модуля – 5 б.).....	115
ТЕМА XII ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА К. УШИНЬСЬКОГО.....	115
1. Життя і педагогічна діяльність К.Д. Ушинського. Світогляд вченого.....	115
2. Ідея гармонійного розвитку людини.....	116
3. Ушинський про роль праці у вихованні людини.....	116
4. Ідея національного виховання К. Ушинського.....	117
5. Дидактика й методика початкового навчання К. Ушинського.....	118
6. Ушинський про підготовку вчителя.....	119
ТЕМА XIII ОСВІТА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА В УКРАЇНІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТТЯ.....	121
1. Стан освіти в Україні у 60-ті роки. Характеристика громадсько-педагогічних рухів.....	121
2. Освітньо-педагогічна діяльність М. Пирогова.....	122
3. Організаційна й педагогічна діяльність М. Корфа.....	123
4. Просвітницько-педагогічна діяльність Х. Алчевської.....	124
5. Теорія й практика вільного виховання Л. Толстого.....	124
6. Теорія фізичного виховання особистості П. Лесгафта.....	125
Модуль 2.5. Українська школа і педагогіка другої половини XIX – початку XX століття (вартісна оцінка модуля – 5 б.).....	129
ТЕМА XIV ІДЕЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIX СТОЛІТТЯ).....	129
1. Ідея національної школи М. Драгоманова.....	129
2. Наукова й освітня діяльність Наукового товариства імені Тараса Шевченка.....	130
3. Ідея національного шкільництва М. Грушевського.....	131
4. Загальна характеристика освіти на Західноукраїнських землях.....	133
5. Педагогічні погляди Ю. Федьковича.....	135
ТЕМА XV УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА Й ПЕДАГОГІКА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ.....	137
1. Характеристика системи освіти в Україні на початку XX століття.....	137
2. Освітньо-педагогічні ідеї І. Франка.....	138
3. Педагогічні ідеї Лесі Українки.....	140
4. Освітня й педагогічна діяльність Т. Лубенця.....	140

Модуль 2.6. Українська школа і педагогіка 20-30-х років ХХ століття (вартісна оцінка модуля – 5 б.)	143
ТЕМА XVI ШКОЛА І ПЕДАГОГІКА УКРАЇНИ (ЕТАПИ УНР ТА НАЦІОНАЛЬНОГО КОМУНІСТИЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ: 20-ТІ РОКИ)....	143
1. Розробка завдань та змісту національної освіти в УНР	143
2. Ідея національної школи С. Русової.....	144
3. Ідея національного рідномовного виховання І. Огієнка.....	145
4. Особливості розбудови загальної, професійної й вищої школи у 20-ті роки	145
5. Національний виховний ідеал Г. Ващенко	146
ТЕМА XVII ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА А. МАКАРЕНКА.....	149
1. Життя й педагогічна діяльність А.Макаренка	149
2. Теорія і практика колективу А. Макаренка	150
3. Ідея поєднання навчання з продуктивною працею А.Макаренка („Педагогічна поема”, „Прапори на баштах”).....	152
4. Проблема сімейного виховання („Книга для батьків”, „Лекції про виховання дітей”)	153
5. Шляхи формування вчителя-вихователя та його педагогічної майстерності	153
6. Рольовий принцип педагогічної системи А. Макаренка	154
Модуль 2.7. Українська школа і педагогіка радянського періоду (вартісна оцінка модуля – 5 б.)	162
ТЕМА XVIII ШКОЛА І ПЕДАГОГІКА УКРАЇНИ У РАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД (20–80-ТІ РОКИ).....	162
1. Національна освіта в 20-ті роки ХХ століття	162
2. Уніфікація загальної освіти в 30-ті роки	165
3. Особливості становлення освіти у післявоєнний час (кінець 40–50-ті роки)	166
4. Розвиток освіти й педагогіки у 60-ті роки.....	167
5. Школа і педагогіка України у період Застою (70–80-ті роки)	168
ТЕМА XIX ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА В. СУХОМЛИНСЬКОГО	170
1. Життя та педагогічна діяльність В. Сухомлинського	170
2. Навчання й виховання дітей 6-річного віку.....	171
3. В. Сухомлинський про формування гуманної особистості („Павлиська середня школа”)	172
4. Морально-трудове виховання школярів („Народження громадянина”)... 173	
5. Етнічні засади родинного виховання („Батьківська педагогіка”)..... 174	
6. Ідеї становлення вчителя-вихователя („Сто порад вчителю”, „Розмова з молодим директором школи”)..... 175	
Модуль 2.8. Школа і педагогіка сучасного етапу духовного, національного відродження (вартісна оцінка модуля – 5 б.)	178
ТЕМА XX УТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДУХОВНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ.....	178
1. Утвердження демократичних державно-громадських засад освіти й виховання молоді	178
2. Реформування освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства .. 179	
3. Утвердження шляхів та засобів національного виховання дітей та молоді	180
4. Особливості реформування професійної, вищої й педагогічної освіти... 180	
Додаток А	185
Додаток Б.....	185
Додаток В.....	185
Додаток Г.....	186

ВСТУП

У Державній національній програмі “*Освіта*” (Україна XXI ст.), Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI ст. достатньо окреслені підходи до завдань та змісту освіти, зокрема й освіти вищої, на сучасному етапі національного духовного відродження в Україні, з тим, щоб наша освітня галузь у найближчому майбутньому змогла долучитися до Болонського процесу і тим самим інтегрувалася у світовий освітній простір, а також забезпечувала реалізацію у навчальному процесі найсучасніших (новітніх) технологій.

Зазначимо, що за останні роки в історико-педагогічній науці в Україні з’явилося чимало нових наробок щодо становлення й розвитку національної системи освіти й виховання. Також до наукового обігу введено цілу плеяду яскравих, талановитих, раніше замовчуваних (з відомих на те причин) імен, серед яких чільне місце посідають постаті Г.Вашенка, Б.Грінченка, М.Грушевського, І.Огієнка, С.Русової, С.Смаль-Стоцького, Я.Ряппо, Я.Чепіги та ін., котрі заклали підвалини національної освітньої системи.

Разом з тим, у зв’язку зі зміною соціальних орієнтацій та цінностей, в умовах сьогодення, нового перегляду потребує творча спадщина багатьох зарубіжних і вітчизняних педагогів, передовсім без ідеологічних нашарувань, упередженості і так званого класового підходу до виховання. Це стосується перш за все творчого доробку Дж.Дьюї, С.Френе, М.Монтессорі, Г.Сковороди, Т.Шевченка, І.Франка, А.Макаренка, В.Сухомлинського, Р.Штайнера та ін.

У процесі підготовки навчально-методичного посібника автор дотримувався соціокультурного та діяльнісного підходів до навчання й виховання студентів, а також намагався добирати зміст і засоби з тим, щоб активізувати самостійність майбутніх вчителів в оволодінні історико-педагогічними знаннями в їх історичній ретроспективі.

Навчально-методичний посібник написаний згідно з програмою “*Історія педагогіки*”, рекомендованою Міністерством освіти і науки України для педагогічних вузів, і віддзеркалює основні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної навчально-виховних систем, педагогічних концепцій. Автор намагався розкрити студентам, зокрема й заочникам, процес становлення освіти та виховання як складних соціальних явищ з притаманними їм суперечностями, динамізмом, послідовністю і наступністю

По-новому, на наш погляд, розроблена система практичних завдань для самостійної пізнавальної діяльності студентів, котра спрямована насамперед на розвиток інтересу до історико-педагогічних знань, що врешті-решт поступово стимулюватиме утвердження критичності їхнього педагогічного мислення і сприятиме формуванню у майбутніх вчителів у подальшому педагогічної культури.

Посібник ілюструється структурно-логічними схемами, побудованими за алгоритмом, розробленим А.А.Сбрисевою і М.Ю.Рисіною.

Система модулів і вартісна оцінка всіх видів самостійної діяльності студентів розроблена викладачами кафедри педагогіки (проф.Левківський М.В.; доц. Антонова О.Є.; ст.викладач Осадча З.А.).

Пропоновані матеріали адресуються студентам і викладачам педагогічних інститутів й університетів України. Практичні завдання, тестові контрольні запитання можуть використовуватися при вивченні курсу “*Педагогіка*” студентами педагогічних ВНЗ.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ СТУДЕНТАМ І ВИКЛАДАЧАМ ЩОДО РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ЗНАТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

У зв'язку з обмеженою кількістю лекційних годин студенти-заочники опрацюють матеріал курсу в основному самостійно. При цьому вивчення тем, передбачених програмою, варто розпочинати з поглибленого ознайомлення з текстами у посібнику. Більшість питань, передбачених програмою, поглиблено вивчаються студентами за навчальними посібниками, котрі рекомендуються у списку літератури до конкретних тем.

Доречно відзначити, що після першого поглибленого знайомства з текстом (за нашим посібником), варто повернутися до ключових слів і термінів (окреслених на початку теми) і спробувати продумати власне їх усвідомлення.

У разі опрацювання рекомендованої літератури та першоджерел (обов'язкові з них для опрацювання – подані у додатку А), слід, насамперед, спробувати осмислити систему проблемних запитань та запитань для самоперевірки з теми.

За власним бажанням майбутні вчителі можуть писати реферати з конкретної теми та виконувати групу творчих завдань. Результати їх виконання студенти обов'язково повідомляють на семінарських заняттях, під час поточних консультацій чи консультацій до семестрового екзамену.

У зв'язку з запровадженням модульно-рейтингової системи вивчення курсу "Історія педагогіки" доцільно зазначити, що метою впровадження рейтингової системи оцінки знань і самостійної роботи студентів є підвищення якості навчання, посилення його мотивації шляхом стимулювання активної, систематичної роботи студентів протягом усього семестру та створення умов для прояву кожної особистості, а також заради підвищення об'єктивності оцінки підсумків навчальної діяльності студентів.

Рейтингова система базується на таких основних засадах:

1. Навчальний рейтинг студента визначається з усіх опанованих ним дисциплін і видів робіт, які передбачені навчальним планом.

2. Для зручності підрахунків усі навчальні дисципліни й види робіт, з яких у семестрі передбачена підсумкова форма контролю (екзамен), оцінюються в 100 балів за семестр. Це максимальна сума балів за всі види навчальних та індивідуальних занять, самостійної роботи, практик та контрольних заходів з даної дисципліни чи виду робіт.

3. Оцінка в 100 балів складається з двох основних оціночних блоків і розподіляється в певних пропорціях між собою:

I блок – бали за активну участь у заняттях і за самостійну роботу (вивчення й конспектування першоджерел, освоєння тем і розділів, курсових і контрольних робіт та ін.) протягом семестру;

II блок – бали за контрольні підсумкові зрізи (екзамен).

4. Пропорції і максимум оціночних балів за кожний з обов'язкових видів робіт з окремої дисципліни встановлюють кафедри і через викладача доводять до студентів на початку семестру. При цьому частка екзамену у визначенні рейтингу складає 40 %.

Студент, який набрав в сумі 61 бал, оцінюється в цілому на "задовільно". Оцінка "задовільно" ставиться також, якщо студент набрав в сумі від 61 до 74 балів, "добре" – 75-90 балів, "відмінно" – 91-100 балів.

5. 3 "Історії педагогіки" викладачі кафедри можуть встановлювати суму балів за результати поточного та проміжного контролю протягом семестру, що дає право автоматичного отримання екзаменаційної оцінки без складання екзамену.

6. Індивідуальний рейтинг студента з "Історії педагогіки" встановлюється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю і виражається в балах.

7. Викладачі кафедри можуть встановлювати заохочувальні бали за активну участь в обговоренні матеріалу, творче виконання завдань, за додаткову індивідуальну роботу, яка сприяє поглибленому вивченню курсу (публікації, виступи на наукових конференціях, участь в олімпіадах тощо), а також вилучати певну кількість балів за пропуски навчальних занять, несвоєчасне виконання завдань і таке інше. Але при додатковому нарахуванні балів їхня загальна сума не повинна перевищувати 80 балів.

8. Загальний навчальний рейтинг студента визначається за семестр комісією деканату в складі декана (заступника) та представника кафедри педагогіки як зважений показник його рейтингу з "Історії педагогіки" у зв'язку з екзаменом (на стаціонарних відділеннях за 5–6 семестр; а на заочному – у 7-8 семестрах).

Рейтинг з "Історії педагогіки" враховується деканатами і представниками кафедри педагогіки при визначенні загального зваженого рейтингу студента.

Зважений загальний рейтинг студента за семестр (Р) визначається формулою: $P = (k^1 P^1 + \dots + k^n P^n) / n$, де $P^1, \dots, P^n$ означають кількість залікових балів з дисциплін, опанованих студентом за семестр, n – кількість навчальних дисциплін, K_n – коефіцієнт зваженості. $k = 1$, якщо на навчальну дисципліну відведено 100 годин. Оскільки на вивчення курсу "Історію педагогіки" відведено 48 годин, то $k^a = 48/100$.

9. Остаточний рейтинг випусника визначається як середнє арифметичне усіх попередніх семестрових рейтингів.

10. Після визначення загального навчального рейтингу кожного студента за певний період комісія деканату з представниками кафедри педагогіки проводить ранжування студентів і оголошує результати.

11. При Perezарухуванні навчальних дисциплін студентам, які мають вищу освіту або вчилися в інших вищих закладах освіти, комісія виставляє відповідну оцінку за складений іспит або диференційований залік і визначає бал на рівні нижчої вишки перевірної шкали.

12. Після ранжування випусників за остаточним рейтингом за весь період навчання в додатку до диплома робиться запис про рейтинг у вигляді простого дробу, де знаменник вказує на кількість випусників факультету, а чисельник – місце, яке займає серед них власник диплому!

13. Студенти з високим рейтингом мають переважне право на призначення іменних стипендій, надбавок до стипендій, отримання грантів, інших винагород, перехід до навчання за індивідуальним планом, виїзд на стажування за кордон, направлення в магістратуру й аспірантуру, моральні заохочення; випусники - на першочергове сприяння в працевлаштуванні, укладення вигідних контрактів тощо.

Методичні поради модефіковані на основі матеріалів рішення вченої ради Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 26.05.2003 р.).

Отже, можна лише побажати майбутнім вчителям цілеспрямованості й наснаги, терпіння, сили волі в оволодінні надбаннями вітчизняної й світової педагогічної культури. Успіхів усім Вам у цій студійній справі.

ВИДИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОЦІНЮВАННЮ

Теоретичний блок

1. Відвідування лекцій – 0,1 б.
2. Ведення конспекту лекцій – 0,2 б.
3. Участь у проведенні лекції на рівні відповідей на проблемні запитання – 0,2 б.
4. Участь у проведенні лекції на рівні виконання індивідуального завдання дослідницького характеру – 0,2 б.

Практичний блок

1. Відвідування практичних занять – 0,25 б.
2. Ведення зошита для практичних занять – 0,25 б.
3. Участь у діловій грі:
  - підготовка та проведення опитування студентів групи – 0,25 б.;
  - підготовка та застосування наочності (портрети педагогів, малюнки, фото тощо) – 0,2 б.;
  - розробка та застосування логічної схеми – 0,25 б.;
  - наявність проблемних запитань – 0,2 б.
4. Участь у проведенні заняття на рівні відповідей на запитання – 0,2 б.
5. Підготовка індивідуальних завдань практичного характеру – 0,25 б.

Самостійна робота

1. Вивчення обов'язкових творів класиків педагогіки – 10,0 б.
2. Ведення конспектів першоджерел – 10,0 б.
3. Підготовка творчих робіт реферативного характеру – 5,0 б.

Науково-дослідна робота студентів

1. Робота у державному архіві – 4,0 б.
2. Науково-дослідна робота у проблемних групах – 4,0 б.
3. Написання студентських наукових робіт – 8,0 б.
4. Участь у науково-практичних конференціях – 4,0 б.
5. Опублікування студентської наукової статті – 10 б.

Групова робота

1. Підготовка матеріалів про одного з педагогів для участі в студентській конференції – 3,0 б.
2. Участь у "Конкурсі педагогічних ідей" – 2,5 б.

Штрафні санкції за пропуски занять

1. Пропуск лекції – 1,0 б.;
2. Пропуск практичного заняття – 1,0 б.